

La Mahziba

EMA - 17605

muhfu

Kunga Jesus Kristus,

Behrneem par labbu

eefsch

Eatweefchu wallodas pahrtulkota.

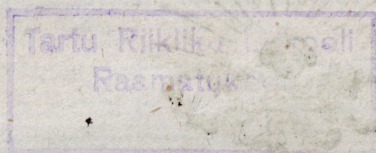
Jelgawâ 1821.

Gespeesta pee J. W. Steffenhagen un dehla.

Der Druck dieser Schrift ist unter der Bedingung erlaubt, daß nach Vollendung desselben, vor der Vertheilung, ein Exemplar für das Ministerium der geistlichen Angelegenheiten und der Volksaufklärung, zwei Exemplare für die Kaiserliche öffentliche Bibliothek, ein Exemplar für die Kaiserliche Akademie der Wissenschaften und ein Exemplar für die Censur-Komität der Kaiserlichen Universität Dorpat an diese Censur-Komität eingesendet werden.

Dorpat,
den 25ten Januar 1821.

Prof. Dr. Böhlenhoff,
Censur.

Rd. 204945

Tartu Ülikooli Raamatukogu

i 200921757

Mihli behrni!

Schi grammatina wisspirmat 1774tâ gaddâ eeksch wahzeeschu wallodas, behrneem par labbu atsihschanu, tappusi farakstita no weena drauga ta Kunga Jesus Kristus, wahrda Samuel Lieberkühn. Taggad winna arridsan eeksch Latweeschu wallodas irr pahrtulkota, ka arri juhs, mihli behrni! warrat sanemt wiffas tahs mahzibas, kas eeksch swehtas Bihbeles atrohдахs no tahs Deewa schelastibas zaur Jesu Kristu muhsu Kungu.

Mehs zerream, ka jums schi grammatina no firds buhs patihkama: jo winna jums istahsta eeksch ihseem wahrdeem to mahzibu ta Kunga Jesus Kristus un winna Apustulu, kas irr skaidra patees

fiba un swehta gudriba pilna spehka un dsihwibas. Juhš atrohdat eefsch winnas Deewa padohmu un prahtu no juhsu labflahschanas un to weenigu zellu us muhschigu dsihwibu.

Kad juhs, pehz muhsu zerribas, ihsteni scho grahmatinu buhseet pasinnuschi, un winnas wahr- dus ne tik ween juhsu prahta bet arridsan juhsu sirdis usnehmuschchi, tad tee jums buhs gaischums us juhsu zelleem, kamehr juhs sawas dsihwibas gallu swehtigi panahkseet.

Lihds tam laikam mehs jums wehlejam, ka juhs eefsch sawahm sirdim usnemtu karstu mihlestibu us to Kungu muhsu Pestitaju, kas juhs tik tohti mihle, ka Winsch sawu dsihwibu par jums irr nodewis un preefsch jums sawas affinis par peedohschamu to grehku irr islehjis. Winsch irr pee mums ikdeenas, lihds pafaules gallam: Winsch sewischki tohs behr- nus mihle, labpraht ar teem darbojahs, klausa us wiannu luhgschanahm un nopuhtahm un gauschi preezajahs winneem labbu darriht un wiannus pee meefas un dwehseles swehtiht.

Mehs jums wehlejam weenu dsilli nolohzitu un gohdbihjigu sirdi, bet arridsan weenu behrnischfigu

mihligu palauschanu us to mihlu Tehwu debbesis,
 kam tahds schehligs prahts us jums irr, ka Winsch
 sawu ween = peedsimmuschu Dehlu par jums eeksch
 nahwes irr dewis, lai jums zaur to tizzibu us
 Winnu ta muhschiga dshwiba buhtu. Tad juhs
 Winnam bes bailehm kalposeet, un tas jums gau-
 schi patihks ikdeenas Winnam juhsu firdis parah-
 diht un drohschi un ar ustizzibu winnu peeluhgt,
 lihds ka tee mihli behrni sawu mihlu Tehwu peeluhds.

Arriidsan mehs jums wehlejam, ka juhs us to
 balsi ta swehta Garra klausat, kas labpraht juhsu
 firdi few par basnizu un mahjas = weetu ustaifa,
 kad Winsch jums juhsu nabbadsibu un pasufchanu
 rahda, kad winsch jums isfkaidro, ka Jesus
 Kristus wissu kauschu, wiss = wairak to tizzigu Pestitais
 irr; kad Winsch juhsu garram to leezibu dohd,
 ka juhs Deewa behrni essat un eeksch jums sawu:
 „Abba mihlais Tehiht;“ kad Winsch juhs atgah-
 dina tohs wahrduus ta Kunga Jesus, juhs eeksch
 wissas pateesibas wadda un juhs mahza winnam
 pa prahtam darriht.

Tad nu sanemmeet scho labbu grammatiau; pa-
 teizeet par to tam mihlam Pestitajam ar behrnisch-

Figu firbi; zillajeet to juhsu firbin par labbu;
 paleezeet pee tahs mahzibas Jesus un winna
 Apustulu; baudeet pastahwigi to labbu, fo
 Winsch jums til dahrgi irr nopelnijis un juhsu
 meefa un dwehsele lai preezajahs eeksch Deewa
 muhsu Pestitaja.

Widsemmé, 1820tá gaddá.

1) **E**a Jesus mahziba isstahsta to Deewa prahstu no muhsu labklahschanas.

2) Schi mahziba irr atroh dama eeksch teem swehteem Deewa raksteem, un wiss-wairak eeksch tahm grahmatahm ta jauna Testamenta (jeb tahs jaunas derribas).

3) Schahs grahmatas irr sarakstias no teem Apustuleem un Mahzefleem ta Kunga Jesus, us ihpaschu usstubbinafchanu ta swehta Garra, un appaksch winna waddischanas un peepalihdeschanas.

Tas Gepreeznatais tas swehtais Gars, fo mans Tehws fuhrihs manna wahrda, tas juhs wiffas leetas mahzihs, un juhs atgahdinahs wiffu to, fo es jumh esnu fazzijis. Jah. 14. nod., 16. pant.

Mehs ne runnagam ar zilwezigas gudribas ismahziteem wahrdeem, bet ar wahrdeem, fo tas swehtais Gars mahza. 1 Kor. 2, 13. Jah. 16, 13.

4) Tahs grahmatas, fo Mohsus un tee Praweeschi irr rakstijufchi, tohp nosaufkas tas wezzais Testaments. 2 Kor. 3, 14.

5) Tas wezzais Testaments mums stahsta:

a) no tahs raddischanas tahs pasfaules un to pirnu zilwefu;

b) no tahs Deewa tautas, prohti, no teem Israeta behrneem;

c) no ta, fo Deews scho tautu irr mahzijihs;

d) un no tahs papreeksch fluddinafchanas no Jesus un winna walslibas.

Wissnotat bija notikt, kas no mannim irr rakstihhs eeksch Mohsus bauplibahm, eeksch Praweescheem un dicesmahm. Lufkas 24, 44. Jah. 5, 39 un 46. Lufk. 18, 31.

6) Tas wezzais Testaments arridsan no Deewa irr eedohts, un muhsu pamahzischanas pehz farakstihst. La praweeschu mahziba zittfahrt ne irr notikkusi zaur zilweka gribbeschanu, bet tee swehti Deewa zilweki irr runnajuhschi, dsihiti no ta swehta Garra. 2 Petr. 1, 21.

So wiss kas irr papreefsch rakstihst, tas mums par mahzibu irr papreefsch rakstihst, ka mums zerriba buhtu zaur pazeeschanu, un to Deewa-rakstu eepreezinaschanu. Neem. 15, 4. 2 Tim. 3, 16.

I.

No Deewa, wissu leetu Radditaja.

1) Deews irr Garš.

Deews irr Garš un kas to peeluhds, teem buhs winnu peeluhgt garrâ un pateesibâ. Zahn. 4, 24.

a) Deews irr muhschigs. Winnam nedf eefahfums nedf beigums.

Kungs, Tu effi mums par patwehrumu us raddu raddeem, pirmis tee kalni tappusch, un tu to seummi un pasauli biji fataisijis, effi tu muhschigi muhscham tas stiprais Deews. Dahw. Df. 90, 2. (Ef. 44, 6. 1 Tim. 1, 17.)

b) Deews irr wiss spehzigš.

Kad winsch runna, tad tas noteek, kad winsch pawehl, tad tas tur stahw. Dahw. Df. 33, 9.

Deewam ne kahda leeta ne irr ne=eefsehjama. Luf. 1, 37. (Dahw. Df. 115, 3. un 135, 6.)

c) Deews irr wissur flahst.

Kur buhs man no=eet preefsch tawa garrâ? Un fur buhs man behgt preefsch tawa waiga? Rahpschu es us debbesim, tad tu tur effi, jed darrischu es samu gultu elle, raugi, tu tur arri effi. Nemschu es aufekta spahrnuš, un palikschu patt juhraš gallâ. Tad ir tur tawa rohka manni waddihš, un tawa labba rohka manni turrehš. Dahw. Df. 139, 7 — 10. (Jer. 23, 23 un 24.)

Wissch tablu ne irr no ikweena no mums, jo eessch wiinna mehß dshwojam un kustamees un effam. Apust. darb. 17, 27 un 28.

d) Deews wissu sinna.

Kungß, tu pahrmanni, un pasibsti mannis, Tu sinni manni sehdeschanu un zelschanu, tu prohti mannas dohmas no tablenes. Lai es eemu jeb gultu, tad effi tu apfahrt manni, un islufko wissus mannus zeltus; Jo ne kahds wahrds irr us mannu mehli, redsi tu Kungß to wissu sinni. Dahw. Df. 139, 1 — 4.

Kungß, tu wissas leetas sinni. Jahu. 21, 17.

e) Deews irr wiss gudrats, kas wissu lohti labbi mahß istaisht.

Lam weenam gudram Deewam lai irr gohds muhschigi zaur Jesu Kristu, Amen. Reem. 16, 27. I Tim. 1, 17.

Uß dskums tabs baggatibas un gudribas un Deewa atsichschanas. Reem. 11, 33.

f) Deews irr swehtß un taisnis.

Las Kungß irr taisnis eessch wisseem saweem zesseem, un swehtß eessch wisseem saweem darbeem. Dahw. Df. 145, 17.

Suns buhs swehtitees un swehtem buht, jo Es esmu swehtß. 3 Mohs. gr. 11, 44.

Deews ickatram atmakabs pehz wiinna darbeem. Reem. 2, 6.

g) Deews irr firdsmihligß un schehligß.

Kungß, Kungß, stiprais Deews, schehligais, firdsmihligais, un lehnprahtigais un leels no labdarrischanas un pateesibas; turredams labprahtibu pee dauds tuhstoscheem, peedohdams noseegumu un pahrfahpschanas un grehkus. 2 Mohs. 34, 6. Dahw. Df. 103, 8.

Deews irr ta mihlestiba. I Jahu. 4, 16.

h) Deews irr pateesigß.

Za Kunga wahrds irr taisnis un wiss wiinna darbs pectizzigß. Dahw. Df. 33, 4.

Jo zeef irr Deewa apsohlsichanas, tabs irr eessch wiinna: Gan, un eessch wiinna: Amen. 2 Kor. 1, 20.

2. Weens Deews irr, kas wissas lectas rabbijis, tas paschas usturra un walda zaur Jesu Kristu. (Ewes. 3, 9.)

La Deewa atsihschana irr sinnama eefsch teem: jo Deews teem to irr sunnamu darrijis. Jo winna neredsama buhschana no pasaulis raddischanas tohp nomannita un eeraudfita pee teem darbeem, arri winna muhschigs fpehfs un Deewiba: ta, ka teem ne kahda aibildinaschana newaid. Reem. 1, 19 un 20.

Cefahumâ raddija Deews to debbesi un to semmi. 1 Mohf. gr. 1, 1. (Lassi to pirmu un ohtru nodaku Mohfus pirmas grahmataš.)

Eefsch winna wissas lectas irr radditas, kas debbesis un semmes wirsû, tahs redsamas un neredsamas, lai irr trohni, lai irr kundibas, lai irr wirsneeziabas, lai irr waldischanas: wissas lectas irr radditas zaur winnu un us winnu. Koloff. 1, 16.

Det us to Dehlu: taws gohda=frehflis, af Deews, irr muhschigi muhscham: tas fzepteris tawas waldischanas irr taisns fzepteris. — Tu, Kungs, cefahumâ to semmi effi dibbinajis, un tahs debbesis irr tawu rohku darbi. Ebr. 1, 8 un 10. (Koloff. 1, 17. Ebr. 1, 2 un 3.)

(Deews) sewi paschu ne apcezinatu ne irr pamettis, labdaridams, no debbesis mums leetu un augligus laikus pohdams, muhsu firdis ar harribu un ar preeku pildidams. Apust. darb. 14, 17.

Meggi divi swirbuli tohp pirkti par weenu schillingi, un ne weens no teem kriht semmê, bes juhfu Lehwa. Det arri-dsan juhfu galwas matti wissi irr isstaititi. Tapeh3 ne bihssteetes; juh3 effat labbati ne fâ dauds swirbuli. Matt. 10, 29 — 31. (Matt. 5, 45. Dahw. Df. 145, 15 un 16.)

II.

No teem Engeleem.

1) Tee Engeli irr garri, kas zaur Jesu Kristu rad-
diti. Kol. 1, 16.

2) Wiff weens pulks ar sawu preekschneeku prett
sawu Radditaju irr apgrehkojoes: schis irr tas wels
un winna engeli.

Tas pats (wels) no eesahkuma irr bijis slextama un eeksch
tahs pateesibas naw pastahwejis; jo eeksch ta ne irr patees-
siba. Jahn. 8, 44.

Tas wels grehko no eesahkuma. 1 Jahn. 3, 8.

Deems tohs Engelus, kas apgrehkojuschees, naw faudsejis.
2 Petr. 2, 4. (Jud. pant. 6.)

3) Tee swehti Engeli kalpo sawam Radditajam,
un padarra winna prahtu.

Tuhkstofchu tuhkstofchi kalpoja tam. Dan. 7, 10.

Teizeet to Kungu winna Engeli, juhs stipri karrotaji, kas
winna prahtu padarra, klausidami winna wahrda bafsi.
Dahw. Df. 103, 20. (Matt. 6, 10.)

4) Wiff wairaf tee swehti Engeli kalpo pee Deewa
behrneem, arridsan pee maseem behrneem.

Tee (Engeli) wiffi irr kalpodami garri, kas tohp isfuhiti us
kalposchanu, to dehl, kas to debbes preeku eemantohs.
Ebr. 1, 14. (Dahw. Df. 34, 8. un 91, 11. 12.)

Winnu (to behrnu) Engeli debbesis reds weenumehr to waigu
manna Tehwa, kas debbesis irr. Matt. 18, 10. (Apust.
d. 5, 19. un 10, 3. un 12, 7. Dan. 6, 22.)

5) Tas Satans tohs zilwekus zaur grehku sawa
warrã irr dabjuis, un winsch darbojahs eeksch teem
netizzigeem.

Es tewi fuhitu: winnu azzis atdarriht, ka tee atgreeschahs
no tahs tumfibas us to gaischumu, un no ta wella warras
pee Deewa. Apust. d. 26, 17 un 18.

Tas Deems schahs pasaules to netizzigu bohmas irr apstul-
bojis, ka tee ne tohp apflaidroti no ta spohschuma ta pree-
zas=wahrda tahs gohdibas Kristus. 2 Kor. 4, 4. (Ewes.
2, 2. 2 Tim. 2, 26.)

6) Wensch mekle tohs tizzigus no Kristus nogreest, bet kad tee fargajahs, tad wensch teem ne neeka warr da riht.

Tam sahtanam irr lohti eegribbejees, juhs sibjaht, itt ka kweesa us. Luth. 21, 31.

Effect gaddigi, effect nomohda, jo juhsu prettineeks, tas wels staiga apfahrt, itt ka ruhhdams lauwa, un mekle, kurre tas aprisji, tam stahweet pretti stipri tizziba. I Petr. 5, 8 un 9.

Kas no Deewa irr dsimnis, ne grehko, bet kas no Deewa irr dsimnis, tas fargahs sewi paschu un tas launais winnu ne aisfarr. I Joh. 5, 18. (2 Tess. 3, 3. Ewes. 6, 10 — 17.)

7) Tam wellam un winna engeleem wehl winnu fohdiba irr gaidama.

Eita nohst no mannim juhs nolahdeti, muhschiga ugguni, kas irr fataisihst tam wellam un winna engeleem. Matt. 25, 41. (Matt. 8, 29.)

III.

No ta zilweka fo Deews pehz sawu gihmi irr raddijis.

1) Deews irr to zilweku pehz sawu gihmi raddijis.

Deews' fazzija: Darrissim zilweku pehz muhsu gihmi, pehz muhsu lihdsibas. — Un Deews raddija to zilweku pehz sawu gihmi, pehz Deewa gihmi wensch to raddija. I Mohs. 1, 26 un 27.

2) Tas Deewa gihmis, jeb ta weenlihdsiba ar Deewu rahdijahs zaur atsihschanu tahs pateesibas un ihstenu taisnibu un swehtibu.

Upwilkdami to jaunu (zilweku), kas tohp atjaunahst us atsihschanu, pehz ta gihmja ta, kas to irr raddijis. Koloff. 3, 10.

Upwelzeet to jaunu zilweku, kas pehz Deewa irr raddihts, eeksch ihstenas taisnibas un swehtibas. Ewes. 4, 24.

IV.

No wiffu zilweku samaitafchanas zaur grehkeem.

1) Zaur pirma zilweka nepaklausifchanu tas grehks pasaulê irr eegahjis.

Zaur weenu zilweku tas grehks irr eegahjis pasaulê. Reem. 5, 12.

Zaur weena zilweka nepaklausifchanu dauds irr darriti par grehzineekeem. Reem. 5, 19.

Ta tshuhsta ar sawu wiltibu Gewu irr peewihlufi. 2 Kor. 11, 3. (1 Mohf. 3.)

2) Wiffi zilweki irr grehzineeki. Wiini no dabbas ne ween us launu irr gattawi un nespehziigi us labbu; bet wiini arridsan teescham to launu padarra un to labbu atstahj.

Tahs zilwezigas firds prahts irr launs no mafas deenas. 1 Mohf. 8, 21.

Tur ne irr ne kahda starpiba: jo wiffi irr grehkojuschi, un teem truhkst ta teifschana preeksch Deewa. Reem. 3, 23.

No tahs firds nahf launas dohmas, flepkawibas, laulibas, pahrfahpfschanas, mauzibas, sahdsibas, nepateefas leezi-
bas, saimoschanas. Matt. 15, 19. (Mark. 7, 21 — 23. 1 Jahn. 1, 10. Jahn. 3, 6.)

3) Wiffi zilweki Deewa dusmibu un sohdbibu irr nopelnijuschi, tapehz ka wiffi irr grehkojuschi; un fchi sohdbiba tohp nosaukta: t a n a h w e.

No dabbas mehš bijam behrni tahs dusmibas, itt ka arridsan tee zitti. Ewes. 2, 3. (Ewes. 2, 5. Reem. 6, 23.)

Ta nahwe pee wisseem zilwekeem irr zaurspeedusees, tapehz, ka wiffi irr grehkojuschi. Reem. 5, 12.

V.

No ta Tehwa un ta Dehla un ta fwehta Garra.

Eita un darrait par mahzekeem wiffus laudis, tohs kristidami eeksch ta wahrda Deewa ta Tehwa, un ta Dehla un ta fwehta Garra. (Matt. 28, 19.)

Trihs irr, kas leezibu dohd debbesi, tas Tehws, tas Wahrds, un tas fwehts Garra: un schee trihs irr Weens. 1 Jahr. 5, 7.

Za Kunga Jesus Kristus schelastiba un ta Deewa miblestiba, un ta fwehta Garra sadraudsfchana lai irr ar jums wiffeem. Amen. 2 Kor. 13, 13.

Pehz tahs papreeksch redsfchanas Deewa ta Tehwa, eeksch fwehtu darrifchanas ta Garra, us paklausifchana un apflazzinaschana ta affins Jesus Kristus: schelastiba un meers lai pee jums wairojahs. 1 Peh. 1, 2. (Matt. 3, 16 un 17. Jahr. 14, 16. 1 Kor. 12, 4 — 6.)

VI.

No ta Tehwa muhsu Kunga Jesus Kristus.

1) Jesus Kristus irr mums to Tehwu sinnamu darrijis. Jahr. 17, 6.

(Neweens) pasihst to Tehwu, ka ween tas Dehls, un kam tas Dehls to grihb sinnamu darriht. Matt. 11, 27.

2) Tas Tehws irr sawu weenpeedsinnumufchu Dehlu par mums nodewis. Jahr. 3, 16.

Deews sawu ihpaschu Dehlu nie irr taupijis, bet wiannu par mums wiffeem nodewis. Reem. 8, 32.

Eeksch ta ta Deewa miblestiba us mums irr atspihdejusi, ka Deews sawu ween peedsinnumufchu Dehlu irr fuhrijis pafulè, ka mums zaur to buhs dsihwoht. 1 Jahr. 4, 9.

3) Tas Tehws usnaemm tohs, kas eeksch Jesus Kristus tizz, par saweem behrneem, un irr wiannu mihlais Tehws.

No ta Tehwa muhsu Kunga Jesus Kristus. 15

Es usbrauzu pee mannu Tehwu, un pee juhfu Tehwu, pee mannu Deewu, un pee juhfu Deewu. Jah. 20, 17.

Juhs wiffnotal effat Deewa behrni zaur to tizzibu eeksch Jesus Kristus. Gal. 3, 26.

Tas gars apleezina lihds ar muhsu garru, fa mehß Deewa behrni effam. Ja tad mehß behrni, tad mehß arridsan mantineeki effam, prohti Deewa mantineeki, un Kristus lihds mantineeki. Reem. 8, 16 un 17. (Jahn. 1, 12. 1 Jahn. 3, 1.)

4) Tas Tehws sawus behrnus fewischki apgahda.

Kas arridsan sawu ihpaschu Dehlu ne irr taupijis, bet winnu par munis wisseem nobewis, fa tas ar to paschu munis ne dahwinahs wiffas leetas? Reem. 8, 32.

Arridsan juhfu galwas matti wiffi irr isfkaititi. Matt. 10, 30. (Luhf. 21, 18. Matt. 6, 31 un 32.)

VII.

No Jesus Kristus ta Deewa=Dehla muhsu Pestitaja.

1) Jesus Kristus irr Deewa Dehls un tas pateefigs Deews.

Ja kas apleezinahs fa Jesus irr tas Deewa dehls, tad Deews paleek eeksch winna, un winsch eeksch Deewa. 1 Jahn. 4, 15. (Jahn. 3, 16. 2 Petr. 1, 17. Matt. 17, 5. un 3, 17.)

Jesus Kristus: Schis irr tas pateefigs Deews, un ta muhsichiga dschwiba. 1 Jahn. 5, 20.

No furreem (tehweem) Kristus irr pehz tahs meefas, kas irr Deews pahr wisseem, augsti-teizams muhschigi. Amen. Reem. 9, 5. (Jahn. 1, 1.)

Un Lohms fazzija: Mans Kungs un mans Deews. Jesus us to fakka, fa tu manni effi redsejis, Lohms, tu tizzi. Swehtigi irr tee kas ne reds, un tomehr tizz. Jah. 20, 28 un 29.

Wisseem buhs to Dehlu gohdaht, ittin fa tee to Tehwu gohda. Jah. 5, 23.

16 No Jesus Kristus ta Deewa = Dehla

2) Jesus Kristus irr nahzis pasaulé, tohs grehzi-neekus fwehtus darriht.

Tas irr pateefigs un augsti peenemmams wahrds, fa Kristus Jesus irr nahzis pasaulé tohs grehzi-neekus isglabht. I Tim. 1, 15.

Ta zilweka Dehls irr nahzis mekleht un fwehtu darriht to, kas pasuddis. Luf. 19, 10.

Eeksch ta ta Deewa mihlestiba us mums irr atspihdejusi, fa Deews sawu ween-peedsinnuschu Dehlu irr fuhthijs pasaulé, fa mums zaur to buhs dsihwoht. I Joh. 4, 9.

3) Jesus Kristus irr meefas un affinis nehmees un pateefs zilweks tappis.

Kad nu tee behrni meefu un affini dabbujuschi, tad arridsan winsch to paschu itt lihdsigi irr dabbujis. Ebr. 2, 14.

Leels irr tahs Deewabihjaschanas noslehpusms: Deews irr parahdihts meefâ. I Tim. 3, 16.

Kas Deewa gihmi buhdams, ne turreja par laupijumu Deewam lihdsi buht. Det fewi paschu istuffschojees, kalpa gihmi nemdams, un ta fa zits zilweks tappis. Wihl. 2, 6 un 7.

Ikkatrs garb, kas apleezina, fa Jesus Kristus nahzis meefâ, tas irr no Deewa. Un ikkatrs garb kas ne apleezina, fa Jesus Kristus meefâ nahzis, tas ne irr no Deewa. I Joh. 2 un 3. Joh. 1, 14.

4) Jesus Kristus irr eenemts no fwehta Garra (zaur to spehku ta fwehta Garra) un peedsinnis no tahs Jumprawas Marias.

Tas engelis atbildeja un us to (Mariu) fazzija: tas fwehtais Garb par tewim nahks, un tas spehks ta Wiffu-augstaka tewi apehnohs, tapehz arri tas Swehtais, kas no tewim dsims, taps nosaukts Deewa Dehls. Luf. 1, 35.

Kas eeksch tahs (Marias) dsinnis, tas irr no fwehta Garra. Matt. 1, 20.

Un tas notikkahs, teem turpatt effoht, tas laiks nahze, fa tai (Mariai) bija dsemdeht. Un winnai saws pirmdsimtais dehls peedsimme. Luf. 2, 6 un 7. Gal. 4, 4.

5) Tas behrns astotâ deenâ tappe apgraisihts, un winna wahrds Jesu s nosaukts.

Kad astonas beenas bija pagahjuschas, kà tas behrns tappe apgraihts; tad winna wahrds tappe nosaukts Jesus, kas no ta Engela bija isfazihts, pirms winsch mahtes meesàs tappe eenemts. Luhf. 2, 21. (Luhf. 1, 31. Matt. 1, 21.)

6) Tas behrns auge un stiprinajahs garrâ, pilns gudribas; un Deewa shehlastiba bija pee winna. Luhf. 2, 40.

(Jesus) teem (wezzakeem) bija paslaufigs. Un Jesus peenehmehs gudribâ, augumâ un peemihlibâ pee Deewa un zilwekeem. Luhf. 2, 51 un 52. (Mark. 6, 3.)

7) Sawâ trihsdesmitâ gaddâ Jesus tappe friskhts. Matt. 3, 13 — 17. Luhf. 3, 21. Mark. 1, 9.

8) Muhfu labbâ winsch tappe fahrdinahts. Matt. 4, 1. Mark. 1, 12. Luhf. 4, 1 un t. pr.

Mums ne irr augsts Preesteris, kas pahr muhsu wahjibahm ne warretu eeschehtees, bet kas wiffas leetas, tà kà mehš, irr fahrdinahts, tomehr bes grehka. Ebr. 4, 15.

9) Jesus kalpa gihmi un eeksch leelas nabbadsibas dsihwoja wirs semmes.

(Jesus) sewi paschu irr istukschojees, kalpa gihmi nembams. Wihl. 2, 7.

Jesus Kristus — baggats buhdams, juhfu dehl irr tappis nabbags. 2 Kor. 8, 9.

Ta zilweka dehlan ne irr, kur tas sawu galwu nolcek. Luhf. 9, 58.

10) Jesus Kristus mums to Deewa prahtu no muhsu labklahschanas irr pasluddinajis.

Ta Kunga gars irr us manim, tapehz winsch mann' irr swaidijis, winsch mann' irr shtijis, teem nabbageem to preezas wahrdu fluddinaht. Luhf. 4, 18.

Kà tad mehš isbehgsim, par tahdu pestischanu ne behdadami? Kas fahkusi fluddinata tapt zaur to kungu, us mums irr apstiprinata no teem, kas to dsirdejuschi. Ebr. 2, 3. (Jahn. 1, 18.)

11) Jesus fà labdarritais un palihdsetais irr parahdijees.

Jesus irr apfahrt gahjis labbdarridams un dseedinadams.
Apust. darb. 10, 38.

Un zeck wiinnu aiskahre, tee tappe glahbti. Mark. 6, 56.
(Matt. 15, 21. 8, 1. un 7, 31. Luth. 17, 11. un 7, 11.
Matt. 9, 1 un 18. John. 2, 1 — 11. 4, 46 — 54.
John. 6, 1 — 14.)

12) Jesus Kristus muhsu grehku dehl irr zeetis.

(Lassi tohs stahstus no ta kunga zeeshanahm, no Eljes kalua libds frusta stabbam.)

Kristus weenreis par teem grehkeem irr zeetis, tas taisnais
par teem netaisneem, fa winsch muhs Deewam peewestu.
1 Petr. 3, 18.

(Winsch) eefahze bailotees un trihzeht. Tad winsch us teem
(Mahzeekleem) fazzija: manna dwehsele irr wiffnotal no-
skummusi libds nahwei. Matt. 26, 37 un 38.

Kad winsch eeksch nahwes = behdahm zihstehahs, winsch
Deewu peeluhdse jo karstaki; bet winna sweedri bija fà
assins = lahses, tahs nokritte us semmi. Luth. 22, 44.

Jesus brehze leelà brehkschanà, un fazzija: mans Deewes,
mans Deewes, fapehz tu manni effi atstahjis? Matt. 27, 46.
(Ebr. 5, 7.)

13) Jesus muhsu grehku dehl irr nomirris.

Kristus par muhsu grehkeem irr nomirris pehz teem raksteem.
1 Kor. 15, 3.

Kristus par mums irr nomirris, kad mehš wehl grehzineeki
bijam. Neem. 5, 8.

Mehš tà spreescham: fa, ja weens par wisseem irr nomir-
ris, tad wiffi irr nomirruschi. 2 Kor. 5, 14.

(Jesus) grehkus ne irr darrijis, nedš wiltiba irr atrasta winna
mutte. — Kas muhsu grehkus patš irr neffis fawà meesà
pee ta kohka. 1 Petr. 2, 22 un 24. (2 Kor. 5, 21.)

14) Winsch irr tappis aprakts. (Matt. 27, 60.
1 Kor. 15, 3.)

15) Jesus Kristus irr tappis usmohdinahs no
mirroneem zaur to gohdibu ta Tehwa (Neem. 6, 4.),
un treschà deenà augschamzhelees. (1 Kor. 15, 4.)

Scho paschu Jesu Deews irr usmohdinajis, no ta mehß wiffi effam leezineeki. Apust. d. 2, 32.

Kas irr, kas pasuddina? Kristus irr, kas irr nomirris, bet wiff wairak arridsan, kas irr usmohdinahts. Neem. 8, 34.

16) Jesus Kristus pehz sawas augfcham zelschanas no mirroneem saweem mahzefleem zaur tschetredesmits deenahm dsihws parahdijees, ar sawahm wahtim eeksch rohkahm un kahjahm un sahneem. Apust. d. 1, 3.

(Jesus) teem sawas rohkas un sawu sahni rahdija; tad tee mahzekli tappe lihgfmi to kungu redsedami. — Pehz to winsch us Zohmu fakka: steep schurp tawu pirkstu, un apluhfo mannas rohkas, un sneeds schurp tawu rohku, un leez to mannâ sahni, un ne effi netizzigs, bet tizzigs. Jah. 20, 20 un 27.

(Jesus) teem sawas rohkas un kahjas rahdija. Luf. 24, 40.

17) Jesus Kristus debbesis uskahpis un fehseh pee Deewa labbas rohkas. Neem. 8, 34.

Tas Kungß irr usnemts tappis debbesis un fehseh pee Deewa labbas rohkas. Mark. 16, 19.

(Jesus) irr pee Deewa labbas rohkas, uskahpis debbesi, un tam irr paklaufigi tee Engeli, un waldischanas un waras. I Peh. 3, 22.

(Jesus) irr sehdees pee labbas rohkas tahs gohdibas eeksch augstibahm. Ebr. 1, 3. (Jah. 16, 28. Ebr. 9, 9 un 24.)

18) Eeksch Jesus irr peepilbihts, kas wezzâ Testamentâ no ta nahkama Pestitaja bija pasluddinahts.

Tahs (seewas fehlla) famihß tew to galwu, un tu eedurfi winnu papehdi. I Mohs. 3, 15.

Eeksch tawas fehklas wiffas femnes tautas swehtisees. I Mohs. 22, 18. (Gal. 3.)

Redsi weena Jumprawa irr gruhra, un dsemdehs weenu Dehlu, un nosauks wiinna wahrdu Immanuel. Esaij. 7, 14.

Weens Behrnß irr mums dsimmis, weens Dehls irr mums dohts, ka waldischana irr us wiinna kameesi, un wiinna wahrds tohp nosaukts brijnischfigs, padohma = deweis,

stiprais Deewš, warrenais, muhschigais Lehws, meera-
leels-kungš. Esaij. 9, 6. (Dahw. ds. 40, 7.)

Wunsch irr muhsu pahrfahpschanu dehl eewainohtš, un muhsu
apwainoschanu dehl šagrauhtš. Esaij. 53, 5.

Tee irr mannaš rohkaš un mannaš kahjaš isurbuſchi. Dahw.
ds. 22, 17. (Esaij. 53, 10.)

Tu ne pamettifi manni kappâ, tu ne likfi tawam Swehtam
to satruhdeschanu redseht. Dahw. ds. 16, 10.

Schdees pa mannu labbu rohku, teekamš eš tawuš eenaid-
neekuš leeku par pameſlu tawahm kahjahm. Dahw.
ds. 110, 1.

19) Jesus irr taš Deewa Šwaidihtš un paſaulš
Peſtitais.

Jesus uš to (ſeewu) ſalka: Eš, kaš runnaju ar tewiš, eš
eſmu taš (Meſſiaš). Jahm. 4, 16. (Matt. 11, 3 — 6.)

Taš augſtais preeſteriš winnu atkal jautaja, un uš winnu
ſazzija: tad tu eſſi Kristus, ta augſti=teizama Dehliš?
Bet Jesus ſazzija: Eš eſmu taš. Mark. 14, 61 un 62.
(Matt. 26, 63 un 64. Apuſt. d. 2, 36. 1 Jahm. 4, 14.)

Ta peſtiſchana ne irr zaur zittu nē weenu, jo arridſan zits
wahrdeš appakſch debbeš ſtarp zilwekeem ne irr dohtš, zaur
ko mehš warram muhschigi dſihweht. Apuſt. d. 4, 12.

20) Jesus Kristus irr muhsu widdutais, kaš muhš
ar Deewu ſalihdſinajiš, un zaur ſawahm affinim
atpeſtijiš.

Weenš Deewš irr, un weenš widdutais ſtarp Deewa un zil-
wekeem, taš zilwekš Kristus Jesus, kaš ſewi paſchu irr
dewiš par atpirkſchanaš maſfu preekſch wiſſeem. 1 Tim.
2, 5 un 6.

Mehš ar Deewu eſſam ſalihdſinati zaur winna Dehla nahwi.
Reem. 5, 10. (2 Kor. 5, 18.)

(Jesus Kristus) irr ta ſalihdſinaſchana par muhsu grehkeem,
un ne ween par muhsu, bet arridſan par wiſſaš paſaulš
grehkeem. 1 Jahm. 2, 2.

Cekſch Kristus numš irr ta atpeſtiſchana zaur winna affini,
to pahrfahpschanu peedohſchana. Eweſ. 1, 7.

Sinnadami, fa juhs ne eßat atpirkti ar isnihzigahm leetahm, ar sudrabu jeb seltu, no juhsu weltigas dñhvosdanas pehz ta tehwischka eeradduma; bet ar to dahrgu affini Kristus, itt fa weena nenoseedsiga un neappahnita jehra. I Petr. 1, 18. (Jahn. 14, 6. Matt. 20, 28. Kol. 1, 19 un 20. Jahn. 1, 29. Ebr. 7, 26 un 27. Matt. 26, 28. Esaj. 53, 5 un 6.)

21) Jesus Kristus irr muhsu aishildinatais pee ta Zehwa,

Ja kas grehftu, tad mums irr weens aishildinatais pee Zehwa, Jesus Kristus tas taisnais. I Jahn. 2, 1.

Winsch arridsan weenumehr warr isglahbt tohs, kas zaur winnu pee Deewa nahk, allaschin dsihwodams, fa winsch tohs aishstahw. Ebr. 7, 25. (Roem. 8, 34.)

22) Jesus Kristus irr muhsu Kungs.

Mums irr weens Kungs Jesus Kristus, zaur fo wiffas leetas irr, un mehß zaur winnu. I Kor. 8, 6.

Par to Kristus irr nomirris un augschamzehlees, un atkal dsihws tappis, fa tas buhtu tas Kungs pahr mirruscheem un dsihweem. Roem. 14, 9.

Eeksch ta wahrda Jesus buhs lohžitees wisseem zetteem to, kas irr debbesi, un wirß semmes, un oppaksch semmes; un ifkatrai mehlei buhs issteikt, fa Jesus Kristus irr tas Kungs par gohdu Deewa ta Zehwa. Wihl. 2, 10 un 11.

23) Jesus Kristus irr mums par preekschsihmi, lai mehß winnam lihdsigi tohpan.

Kristus jums weenu preekschraftu irr pamettis, fa jums buhs winna pehdahm pakkaß eet. I Petr. 2, 5.

Kas teizahß eeksch winna paleefohß, tam peenahkabs pascham arridsan tapatt staigahß, itt fa winsch irr staigais. I Jahn. 2, 6. (I Jahn. 4, 17.)

VIII.

No ta fwehta Garra.

1) Tas fwehtais Gars irr pateefß Deews ar to Tchwu un to Dehlu.

Kristidami eefsch ta wahrda Deewa ta Tchwu, un ta Dehla, un ta fwehta Garra. Matt. 28, 19.

Pehteris fazzija: Anania, kapeh; tas fatans tawu firdi irr peepildijis, tam fwehtam Garram melloht. — Tu ne zilwekeem effi mellojis, bet Deewam. Apust. d. 5, 3 un 4. (Matt. 3, 16 un 17. I Kor. 3, 16. un I Kor. 12, 4 — 11.)

2) Tas irr ta fwehta Garra darbs: ka winsch tohs zilwekus zaur to Ewangeliumu jeb preezasmahzibu wedd pee tahs tizzibas us to Kungu Jesu Kristu. Tas Gars tahs pateefibas, kas no ta Tchwu is=ect, tas leezibu dohs no mannim. Jahn. 15, 26.

Kad tas patß (fwehtais Gars) buhs nahjis, tas to pasauli norahs par to grehku, — ka tee ne tizz eefsch mannim, Jahn. 16, 8 un 9.

Ne weens warr Jesu par Kungu faukt, ka ween zaur to fwehtu Garru. I Kor. 12, 3.

3) Tas fwehtais Gars mahjo eefsch teem tizzigeem, tohs mahza, wadda un walda.

Kad winsch, tas Gars tahs pateefibas, nahks, tas juhs waddihs us wiffu taisnibu. Jahn. 16, 13.

Woi juhs ne sinnat, ka juhsu meesa irr ta fwehta Garra dsihwollis, kas irr eefsch jums. I Kor. 6, 19.

Zeeß no Deewa Garra tohp wadditi, tee irr Deewa behrni. Neem. 8, 14.

4) Tas fwehtais Gars irr muhsu eepreezinatais (paligs) kas muhs aisstahw ar neisfakkamahm nopuhfchanahm.

Es to Tchwu luhgschu, un tas jums zittu eepreezinataju dohs, ka tas muhschigi paleef ar jums, to Garru tahs pateefibas, fo ta pasauale ne warr dabbuht, jo ta winnu

ne reds, nedf winnu pasihst, bet juhs winnu pasihstat, jo tas paleef pee jums, un buhs eeksch jums. Zehn. 14, 16 un 17.

Zas Gars muhsu wahjibahm par paligu nahk; jo mehs ne simam, kas mums irr ja = luhdi, ka tas peederrahs, bet tas patš Gars muhs aistahw ar ne = isrumnajamahm no = puhshanahm. Neem. 8, 26,

5) Zas swehtais Gars tohp apbehdinahts, kad mehs us wiina pamahzifchanahm ne klaufam.

Ne apbehdinajeet to swehtu Garru, zaur fo juhs effat apseegeleti us to deenu tahs atnahkschanas. Ewes. 4, 30.

IX.

Zas Deewa prahts no muhsu labklahschanas.

1) Deews gribb, ka wisseem zilwekeem buhs swehteem kluht un nahkt pee atsihschanas tahs pateesibas.

Zif teescham ka es dsihwoju, salka tas Kungs Kungs: Man ne patihk ta nahwe ta besdeewiga, bet ka tam besdeewigam buhs atgreeskees no fama zelka, un dsihwoht. Ezek. 33, 11. (Deews muhsu Pestitais) gribb, ka wissi zilweki muhschigi tohp isglahbti, un nahk pee atsihschanas tahs pateesibas. 1 Tim. 2, 4.

Deews ne gribb, ka kahdam buhs pasust, bet ka wisseem buhs greeskees us atgreeschanu no grehkeem. 2 Petr. 3, 9.

2) Jesus Kristus preeksch wisseem zilwekeem irr nomirris un wisseem to muhschigu labklahschanu no = pelnijis.

(Jesus Kristus) fewi paschu irr dewis par atpirkschanas maksu preeksch wisseem. 1 Tim. 2, 6.

Zas patš irr ta salihdsinaschana par muhsu grehkeem, un ne ween par muhsu, bet arridsan par wissas pasaules grehkeem. 1 Zehn. 2, 2. (2 Kor. 5, 15.)

3) Bet schis irr tas Deewa prahts: ka teem zilwekeem eeksch Jesu Kristu buhs tizzeht, un zaur to tizzibu eeksch wiinu, to muhschigu dsihwibu dabbuht.

24 Tas Deewa prahts no muhsu labklahschanas.

Schis irr tas prahts ta, kas manni suthijis, ka ikkatrs, kas to Dehlu reds, un eeksch to tizz, muhschigu dshwibu dabbu. *Jahn. 6, 40.*

Schis irr winna bauflis, ka mums buhs tizzeht eeksch to wahrdu winna Dehla Jesus Kristus. *I Jahn. 3, 23.*

Kas tizz un tohp fristibts, tas tapß fwehts, bet kas ne tizz, tas tapß pajuddinahts. *Mark. 16, 16.*

X.

No tahs tizzibas eeksch to Kungu Jesu.

1) Ta tizziba nahf zaur pasluddinaschanu tahs preezas mahzibas (jeb ta Ewangeliuma). *Reem. 10, 17.* Tas (Ewangeliums) irr weens Deewa spehts, par pestischanu ikkatram, kas tizz. *Reem. 1, 16.*

2) Zaur to pasluddinaschanu ta Ewangeliuma dabbu tas zilweks atsiht, kahds grehzigs un nelaimigs wiasch irr.

Kristum bija zeest — un list mahziht sawa wahrda atgreeschanu un grehku peedohschanu. *Luhf. 24, 46 un 47.* (Apust. d. 2, 37.)

3) Tahds zilweks no grehkeem atgreeschahs jeb sawa firdi tohp atjaunahts; kas sawu grehku pehz behdigs irr un tohs firfnigi noschehlo, eeksch sawahm behdahm us Jesu Kristu greeschahs un tam Ewangeliumam ustizz.

Es tewi taggad suthu; Wimmu azzis atdarriht, ka tee atgreeschahs no tahs tumfibas us to gaischumu, un no ta wella warraß pee Deewu, ka tee grehku peedohschanu dabbu, — zaur to tizzibu eeksch manni. *Apust. d. 26, 17 un 18.*

(Apust. Pahwils fakka): Apleezinadams tik labbi teem Zuhdeem, ka arridsan teem Greakereem to atgreeschanu pee Deewu, un to tizzibu eeksch muhsu Kungu Jesu Kristu. *Apust. d. 20, 21.*

4) Zilweks kas eeksch Jesu tizz, tas sawa firdi irr pahrleezinahs, ka Jesus tahs pasaules Pestitais irr, kas sawas affins un nahwes dehl mums tohs grehkus pamett, un dsihwibu un muhschigu labklahschanu dohd.

Ittin ka Mobsus tuffnesi tsehuhfku irr pa=augstinajis, ta=patt ta zilwefa dehlam buhs pa=augstinatam tapt; ka wiffi kas tizz us winnu, ne pasuddahs, bet to muhschigu dsihwofschanu dabbu. Jahu. 3, 14 un 15.

Schih (sihmes) irr rakstias, ka juhs tizzat, Jesus irr Kristus, tas Deewa Dehls, un ka jums, kad juhs tizzat, ta dsihwiba irr eeksch winna wahrda. Jahu. 20, 31.

Deews (Jesu) papreeksch irr nolizzis par salihdsinaschanu, zaur to tizzibu eeksch winna affini. Reem. 3, 25.

Ikkatrs, kas tizz, Jesu effam to Kristu, tas no Deewa irr peedsimmis. I Jahu. 5, 1.

5) Ta tizziba irr weena Deewa dahwana, un ne nahf neds zaur muhsu gudribu neds spehku.

No schelastibas juhs effat pestiti tappuschu zaur to tizzibu: un tas ne no jums, ta irr Deewa dahwana. Ewes. 2, 8.

Jums ta schelastiba irr dohta Kristus dehl, — eeksch winnu tizzeht. Wihl. I, 29. (Matt. 16, 17. Gal. 1, 15 un 16. Apust. d. 16, 14. Kol. 2, 12.)

6) Zaur to tizzibu dabujam mehhs grehku peedohschanu un mums irr meers pee Deewa.

Schim (Jesum) wiffi Praweeschi leezibu dohd, ka zaur winna wahrdu ikweens, kas eeksch winnu tizz, grehku=peedohschanu dabbu. Apust. d. 10, 43. (26, 18.)

Tad nu mums no tahs tizzibas taifnoteem meers irr pee Deewa, zaur muhsu Kungu Jesu Kristu. Reem. 5, 1.

7) Zaur to tizzibu mehhs effam Deewa behrni un mantineeki tahs muhschigas dsihwofschanas,

Zeek winnu usnehme, teem deme winsch wallas Deewa=behrneem tapt, teem, kas tizz us winna wahrdu. Jahu. 1, 12.

Juhs wiffnotal effat Deewa behrni, zaur to tizzibu eeksch Kristus Jesus. Gal. 3, 26.

26 No tahs tizzibas eeksch to Kungu Jesu.

Kas tizz eeksch to Dehlu, tam irr ta muhschiga dschwoschana: bet kas tam Dehlam ne klausa, tas to dschwibu ne redschs, bet Deewa dufmiba paleek us ta. *Jahn. 3, 36.*

8) Ta tizziba irr zaur to mihlestibu spehzigä.
Ta tizziba zaur to mihlestibu irr spehzigä. *Gal. 5, 6. (I Jahn. 2, 4. 6.)*

XI.

No tahs swehtu darrischanas.

1) Wissi, kas tizzigi irr tappuschä eeksch Jesu Kristu, tee irr eeksch tizzibas pateesh swehtu darriti zaur tahm affinim tahs derringas.

Juhs-essat nomasgati, juhs essat swehtu darriti, juhs essat taufnoti eeksch ta wahrda ta Kunga Jesus un eeksch ta Garra muhsu Deewa. *I Kor. 6, 11.*

Tas affins Kristus — schkistih juhsu sinnamu firdi no teem mirruscheem darbeem, kalpoh tam dschwam Deewam,

2) Tas irr Deewa prahts, ka tee, kas eeksch Jesu Kristu tizz, arridsan pehz swehtischanas dsennahs. Schis irr tas Deewa prahts, prohti juhsu swehtischana. *I Tess. 4, 3.*

Dsenneees pehz meera ar wisseem un pehz tahs swehtischanas, bes ka ne weens to Kungu redschs. *Ebr. 12, 14. (Matt. 5, 8. I Petr. 1, 15.)*

3) Teem tizzigeem wehl peelihp grehki un tee paleek grehzigä zilweki lihds winnu gallam.

Ta mehsh sakkam, ka mums grehku newaid, tad mehsh paschi fewi peewillamees, un ta pateeshiba ne irr eeksch mums. *I Jahn. 1, 18.*

4) Schi irr ta swehtischana: ka mehsh no wisseem grehkeem schkistijamees, prohti: ka mehsh teem ne taujam par mums waldiht, bet peeaugam un peenemamees eeksch wissa labba.

Kad nu mums irr tahdas apfoblifchanas, tad lai mehs mihli, paschi schkihstijamees no wiffas apgabnischanas tahs meefas un ta garra, to fwehtifchanu pabeigdami eeksch Deewa bihsjaschanas. 2 Kor. 7, 1.

Pee=augait eeksch schelastibas un atfihfchanas muhsu Kunga un Pestitaja Jesus Kristus. 2 Peh. 3, 18.

Lai tas grehks ne walda juhsu mirstama meesa, tam paflausfigus mestees eeksch winna eeksch winna eekabroschanahm. Neem. 6, 12.

(Kristus) muhsu grehkus pate irr nessis sawa meesa pee ta kohka, ka mehs teem grehkeem atrauti, tai taisnibai dsihwotum, zaur kurra bruhzahm juhs effat dseedinati. 1 Peh. 2, 24. (1 Jah. 1, 7. un 3, 3. Ewes. 5, 25 — 27. Lit. 2, 14. Wihl. 4, 8.)

5) Mums buhs fwehteem buht pee dwehseles un pee meefas; tapehz mums jadsennahs pehz gaukibas un schkihstibas.

Woi juhs nesinnat, ka juhsu meesa irr ta fwehta Garra dsihwolkis, kas irr eeksch jums, ko juhs no Deewa effat dab-bujuschi, un juhs ne peederrat sew? So juhs effat dahrgi atpirkti, tad nu gohdinajeet Deewu juhsu meesa un juhsu garrâ, kas Deewam peederr. 1 Kor. 6, 19 un 20.

Ikweenam buhs sinnabt sawu paschu traufku glabbabt eeksch fwehtifchanas un gohda: ne kahribas sehgâ, ka arridsan tee pagani, kas Deewu ne pasihst. 1 Tess. 4, 4 un 5.

Lai mehs, itt ka deena, gohdigi staigajam: ne rihfchanas un plihfeschanas, ne eeksch gulkahm un neschkihstibas, ne bahrschanâ un eenaidibâ. Bet apwelzeet to Kungu Jesu Kristu, un ne apkohpjeet to meesu us kahribahm. Neem. 13, 13 un 14. (1 Peh. 1, 22. Ewes. 5, 18. Luhl. 21, 34.)

6) Mehs zaur sawu paschu spehku ne tohpan fwehti, bet zaur to Tehwu, Dehlu un fwehtu Garru. Es esnu tas ihtens wihna=kohks, un mans Tehws irr tas wihna=dahrsneeks. Ikkatru sarru, kas auglus ness, to wiasch schkihsti, ka tas jo wairak auglus ness. Jah. 15, 1 un 2.

Tas kas to labbu darbu eeksch jums irr eefahzis, to pabeigs lihds tai deenai Jesus Kristus. Wihl. 1, 6.

Deew's irr, kas eeksch jums padarra tik labb' to gribbeschanu, kà to padarrischanu pehz sawa labba prahta. *Bibl. 2, 13. (1 Tess. 5, 23. Jahu. 17, 17. 15, 5. 1 Kor. 1, 30. 2 Tess. 2, 13. 1 Peht. 1, 2. 2 Kor. 6, 11.)*

7) Tapehz buhs mums eeksch Jesu Kristu palikt un allasch pee winna turretees.

Paleezeet eeksch mannim un Es eeksch jums. Ittin kà tas fars ne warr auglus nest no sewim, ja tas ne paleef eeksch ta wihna = kohka: tà arri juhs ne, ja juhs ne paleefat eeksch mannim. Es esmu tas wihna = kohks, juhs tee sarri, kas paleef eeksch mannim un Es eeksch winna, tas pat's daud's auglus neff; jo bes mannim juhs ne neeka ne spehjat darribt. *Jahu. 15, 4 un 5.*

Behrnini, paleezeet eeksch winna: ka, kad winsch parahdisees, mums drohschiba irr, un meh's no winna ne tohpam faunà likti, winna atnahkschanà. *1 Jahu. 2, 28.*

XII.

No teem Deewa Bausleem.

Wiffi bausli irr fanemti kohpà eeksch diweem:

Tew buhs Deewu tawu Kungu mihloht no wiffas tawas firds, un no wiffas tawas dwehseles, un no wiffa tawa prahta. — Tew buhs tawu tuwaku mihloht, kà sewi paschu. Schin-nis diwejòs bauflòs karajabs wiffa bausliba un tee Pra-weefchi. *Matt. 22, 37. 39 un 40. (Mark. 12, 30 un 31.)*

Tas galla = mehrkis tahs pawehleschanas irr mihlestiba no schlibstas firds, un labbas awsinnaschanas un beswiltigas tizzibas. *1 Tim. 1, 5. (5 Mofs. 6, 5. 3 Mofs. 19, 18.)*

A) No tahs mihlestibas us Deewu un muhsu Kungu Jesu Kristu.

1) Mums buhs Deewu mihloht, tapehz ka tas muhs papreeksch irr mihlejis.

Lai meh's winnu mihlejam, jo winsch muhs papreeksch irr mihlejis. *1 Jahu. 4, 19.*

Kriſtus to draudſi irr miblejiſ, un patſ ſewi par to irr node-
weeſ. Eweſ. 5, 25. (Reem. 5, 5. 1 Kor. 16, 22.)

2) Ta mibleſtiba uſ Deewu ne irr pee teeſh kaſ
to paſauli mible.

Ne miblejeet to paſauli, nedſ to kaſ irr paſaulé: ja kaſ to
paſauli mible, eekſch ta ne irr ta Tehwa mibleſtiba.
1 Jahm. 2, 15.

Tahſ meeſaſ prahtſ irr eenaidiba prett Deewu. Reem. 8, 7.

3) Ta mibleſtiba uſ Deewu nahſ nò tizzibaſ un
irr ar to tizzibu wiſſai ſaweenota.

Paturrei to papreekſch = ſibmeſchānu to weſſeligu wahrdu, fo
tu eſſi dſirdejiſ no mannim, eekſch tizzibaſ un mibleſtibaſ,
kaſ irr eekſch Kriſtus Jeſuſ. 2 Tim. 1, 13.

4) Pee tahſ mibleſtibaſ uſ Deewu irr weenſ pa-
ſtahwigiſ preekſ eekſch ta Kunga.

Ko juhſ neredſejuſchi miblejeet, un jebſchu taggad neredſe-
dami, tomehr tizzedami preezajeeteſ eekſch winna ar
neibſakkamu un gohdibaſ pilnu preeku. 1 Peht. 1, 8.
(Jahm. 15, 11.)

Preezajeeteſ eekſch ta Kunga allaſchin: eſ ſakku atkal: pree-
zajeeteſ. Wihl. 4, 4. (Kol. 3, 1.)

Eſ preezajohſ ar leelu preeku eekſch ta Kunga, manna dweh-
ſele lihſmojahſ eekſch manna Deewa. Eſaij. 61, 10.
(Dahw. dſ. 84, 3.)

5) Ta mibleſtiba uſ Deewu parahdahſ zaur to:

a) Ka mehſ zittuſ ſweſchuſ Deewuſ ne turrām
preekſch winna, nedſ winna wahrdu nelee-
tigi un welti walfojam. (2 Moſ. 20, 3. 7.)

Behrnini ſargaiteſ nò teem elka = deeweem. 1 Jahm. 5, 21.

b) Ka mehſ eekſch Deewa = bihjaſchanaſ ſtai-
gajam, winnam paſlauſtigi eſſam, un no
firdeſ wiſſu atſtahjam, kaſ winnam nepatiſh.

Tahſ draudſeſ peeauge un ſtaigaja eekſch ta Kunga bihjaſcha-
naſ. Apuſt. d. 9, 31.

Lai mehſ, niibli, paſchi ſchkiſtameeſ, — to ſwehtſchānu
pabeigdami eekſch Deewa bihjaſchanaſ. 2 Kor. 7, 1.

Schi irr ta Deewa mihleſtiba, fa mehſ wiinna haufſuſ turram :
un wiinna haufli ne irr gruhti. I Jahu. 5, 3.

Ja faſ mann' mihle, taſ mannu wahrdu turrehſ, un manſ
Zehwſ to mihlehſ, un mehſ pee to nahſſim, un mahjaſ=
weetu pee ta darriſim. Jahu. 14, 23.

Peenahfaſ, wairak Deewam klaufiht, ne fa zilwekeem.
Apuſt. d. 5, 29.

c) Ka mehſ pateizigi effam, jo wiinſch mums
tik daudſ labba dohd bauidht.

Pateizeet Deewam wiſſaſ leetâſ: jo ſchiſ irr taſ Deewa
prahtſ eekſch Kriſtuſ Jeſuſ pee jumſ. I Teſſ. 5, 18.

Pateikdani allaschi par wiſſeem Deewam un tam Zehwam
eekſch ta wahrda muhſu Kunga Jeſuſ Kriſtuſ. Eweſ. 5, 20.

d) Ka mehſ uſ wiinnu ween paſaujameeſ, un
no wiinna wiſſu labbu ſagaïdam. Tapehſ
buhſ mums ſargateeſ no ſuhdiſchanaſ pehſ
uſturra un no taſ negauſibaſ.

Wiſſu ſawu ſuhdiſchanaſ metteet uſ wiinnu, jo wiinſch gaħda
par jumſ. I Peht. 5, 7. (Jer. 17, 5. 7. Dahw.
dſ. 37, 4 un 5. Matt. 6, 25. 33 un 34.)

Sargateeſ, fa kaħdu briħdi juħſu firdiſ ne toħp apgruhti=
nataſ ar leeku ehſchanaſ un peedſerſchanaſ un ar ſuhdiſchanaſ
pehſ uſturra. Luħk. 21, 34. (Matt. 13, 22.)

Sargateeſ no taſ negauſibaſ! jo ne weenſ no ta dſiħwo,
fa tam paħrleeku mantâſ irr. Luħk. 12, 15.

Lai juħſu dſiħwoſchanaſ irr beſ negauſibaſ: effeet ar meeru
ar to, faſ irr pee roħkaſ: jo wiinſch irr ſazjiis: Eſ tewi
ne atſtaħſchu, nedſ tewi pamettifchu. Ebr. 13, 5. (Kol.
3, 5. Eweſ. 5, 5.)

Za irr leela mantofchana, ja faſ Deewam kaħpo, un irr
peeteezigſ. Jo mehſ neneeka ne effam eeneffuſchi paſaulê,
taħ irr ſinnamſ, fa mehſ arri neneeka ne warram iħneſt.
Bet kaħ mums ſawa haħriba un apgeħrſ, taħ lai mums
peeteek. Bet tee, faſ griħb baggati taħt, tee kriħt kaħ=
dinaſchana un walgâ, un daudſ beſpraħtigâſ un kaħtigâſ
eekahroſchanaſ, faſ toħſ zilwekuſ gaħſch ſamaitaſchana
un paſuſchana. Jo naudaſ eekahroſchanaſ irr wiſſu kaunu=
mu ſaħne. I Tim. 6, 6 — 10.

e) Ka mehſ us Deewu palaudamees uszihtigi ſtrahdajam, tà fà wiſch mums to irr pa-wehlejis.

Darbojeetees, rahmi dſihwoht, un juhſu paſchas leetas darriht, un ar ſawahm paſchahm rohkahm ſtrahdaht, tà fà mehſ jums effam pawehlejufchi. Ka juhſ gohdigi ſtaiga-jeet pee teem, faſ irr ahrâ, un ka jums ne faſ ne truhkſt. 1 Zeſſ. 4, 11 un 12.

Ja faſ ne gribb ſtrahdaht, tam arri ne buhſ ehſt. 2 Zeſſ. 3, 10.

f) Ka mehſ winnu peefauzam un paſtahwigi luhgſchanâs effam un tizzam wiſch buhſchoht muhſ paklaufiht.

Luhdſeet, tad taps jums dohts; meklejeet, tad juhſ atraffeet; flaudſinajeet, tad taps jums atwehrtſ. Matt. 7, 7.

Luhdſeet Deewu beſ mitteschanas. 1 Zeſſ. 5, 17. (Reem. 12, 12. Luhf. 18, 1 — 8. 11, 5 — 13. Eweſ. 6, 18.)

Ko juhſ luhgſeet mannâ wahrâ, to es gribbu darriht, fa taſ Tehwſ tohp gohdahtſ eekſch ta Dehla. Jah#. 14, 13. (1 Jah#. 3, 21 un 22. 5, 14 un 15. Jah#. 15, 7. 16, 23 un 24. Matt. 18, 19.)

Jums buhſ tà luhgt: Muhſu Tehwſ debbeſis! Swehtihtſ lai tohp tawſ wahrds. Lai nahk tawa walfſiba! Tawſ prahſ lai noteek, fà debbeſis, tà arridsan ſemmes wirſu. Muhſu deeniſchku maiſi dohd' mums ſchodeen. Un pametti mums muhſu parraduſ, fà arri mehſ pamettam ſaweem parradneekeem. Un ne eeweddi muhſ eekſch kahr-dinaſchanas; bet atpeſti muhſ no ta launa. So tew pee-derr ta walfſiba, un taſ ſpehkſ, un taſ gohdſ muhſſchigi. Amen. Matt. 6, 9 — 13. (Luhf. 11, 2 — 4.)

g) Ka mehſ ta wahrda Jeſuſ dehl labpraht zeeſcham, un winnu preekſch zilwekeem ap-leezinajam. (Wihl. I, 29.)

Swehtigi juhſ buhſeet, ja zilweki juhſ manniſ pehz lammahſ un apbehdinahſ, un wiſſu launu no jums runnahſ mello-dami. Matt. 5, 11. (Luhf. 6, 22 un 23. 1 Pehſ. 4, 13 un 14. Reem. 8, 17. 2 Tim. 2, 11 un 12. 1 Pehſ. 2, 19 — 21. Ebr. 12, 1 un 2. Apuſt. d. 5, 41.)

ƆƆƆatrs, Ɔas mann' apleezinahs preeksch zilwefeem, to ir es gribbu apleezinaht preeksch manna Ɔehwa Ɔas debbesis irr. Bet Ɔas manni aisleegs preeksch zilwefeem, to es gribbu arridsan aisleegt preeksch manna Ɔehwa, Ɔas debbesis irr. Matt. 10, 32 un 33. (Mark. 8, 38.)

B) No tahs mihlestibas us sawu tuwaku.

1) Mums buhs sawu tuwaku mihloht Ɔa fewi paschu.

Ɔew buhs sawu tuwaku mihloht, Ɔa fewi paschu. Matt. 22, 39. (Matt. 7, 12.)

Wissa haufstiba weenâ wahrdâ tohp peepildita schinni: Ɔew buhs sawu tuwaku mihloht Ɔa fewi paschu. Gal. 5, 14.

2) Pee schahs tuwaka mihlestibas peederr:

a) Ɔa brablu = mihlestiba ar fo teem Deewa-
b:hrneem sawâ starpâ buhs mihlotees.

Ɔaunu haufli es jums dohmii, Ɔa juhs zits zittu mihlejeet, itin Ɔa es juhs esmu mihlojis, Ɔa arridsan juhs zits zittu mihlojeet. Pee ta wiffi nomannihis, Ɔa juhs effat manni mahzekli, ja jums irr mihlestiba sawâ starpâ. Ɔahn. 13, 34 un 35. (15, 12. 17. Ewes. 4, 3. Ebr. 13, 1. I Ɔahn. 3, 16. Keem. 12, 10. I Ɔeff. 4, 9 un 10.)

b) Ɔa mihlestiba, ar fo mums peenahƆahs wiffus zilwefus, arridsan sawus eenaidneefus, mihloht.

Ɔai Ɔas Ɔungis juhs wairo un pahr pahrim darra pilnigus eeksch mihlestibas starp jums un starp wiffeem. I Ɔeff. 3, 12. (5, 15.)

(Pasneedseet) eeksch brâhligas mihlibas mihlestibu. 2 Peh. I 7. Luf. 10, 29 — 37.)

Mihlojeet sawus eenaidneefus, wehlejeet labbu teem, Ɔas juhs nolahd, darrait labbu teem, Ɔas juhs eenihd, un luhdseet preeksch teem, Ɔas juhs apƆaitina un waija. Matt. 5, 44. (Keem. 12, 20.)

Ɔehws, peedohdi teem, jo tee ne sinna fo tee darra. Luf. 23, 34. Apust. d. 7, 59.)

3) Za tuwaka mihlestiba parahdahs zaur to:

a) Ka mehš par wisseem zilwekeem Deewu peeluhdsam.

Zad nu es pamahzu pahr wiffahm leetahm, ka noteef luhg-
schanas, peesaukschanas, aishuhgschanas, pateischanas
par wisseem zilwekeem. 1 Tim. 2, 1.

b) Ka mehš, gohdigi dsihwodami, sawam
tuwakam par labbu preeksch-sihmi paleekam.

Dsihwojeet gohdigi stary teem paganeem: ka, kurrâs leetâs
tee juhs aprunna kâ laun=darritajus, tee to labbu darbu
dehl ko tee reds pee jumš Deewu pagohdina. 1 Pehť.
2, 12. (Matt. 5, 16.)

Effect tahdi, kas neweenam par peedausischamu irr, nedš
Zuhdeem, nedš Greakereem, nedš tai Deewa draudsei. 1 Kor.
10, 32.

c) Ka mehš meeru turram ar wisseem zil-
wekeem.

Turrait meeru ar wisseem zilwekeem. Reem. 12, 18. (Ebr.
12, 14.)

Swehtigi irr tee kas meeru turr, jo tee taps Deewa behrni
faukti. Matt. 5, 9.

d) Ka mehš sawam tuwakam labpraht kalpo-
jam, winnam palihdsam un labbu darram.

Lai mehš to labbu pastrahdajam pee wisseem, bet wiffwai-
raf pee teem tizzibas-draugeem. Gal. 6, 10. (1 Pehť. 4, 10.)

Ne weenam ne buhs raudsiht us to, kas pascham peederr,
bet ikweens lai rauga arridsan us to, kas zitteem peederr.
Wihl. 2, 4.

e) Ka mehš schehlirdigi effam un labpraht
dohdam teem nabbageem.

Effect schehligi kâ arri juhsu Zehws irr schehligš. Lufk.
6, 36.

Za kahdam irr schahš pafaules manta, un tas reds sawu
brahli truhkumu zeescham, un aishlehds sawu firdi preeksch
winna, kâ paleek ta Deewa mihlestiba eeksch ta? 1 Zahr.
3, 17. (Gal. fakk. w. 19, 17. 1 Tim. 6, 17 — 19.)

f) Ka mehš lehnprahrtigi un pasemniigi effam, labprahrt peedohdam ja kahšs muhš apkai-tina, un zits zittu augstaku turram pahrt few pascheem. (Wihl. 2, 3.)

Mahzaitees no mannim, jo es esinu lehnprahrtigs un no firšs pasemniigs. Matt. 11, 29. (5, 5. Wihl. 2, 5.)

Kad juhš zilwefeem winnu noseegumus peedohdat, tad jumš juhšu Debbesu = Zehws arridsan peedohš. Bet ja juhš zilwefeem winnu noseegumus ne peedohdat, tad jumš juhšu Debbesu = Zehws juhšu noseegumus arridsan ne peedohš. Matt. 6, 14 un 15. (Ewes. 16, 32. Kol. 3, 12 un 13.)

g) Ka mehš fawu tuwafu ne apkaitinajam, nedš tam kahdu škahdi darram.

Ta mihleštiba tam tuwafam launu ne darra. Neem. 13, 10.

Zew ne buhš nofaut. Zew ne buhš laulibu pahrkahpt. Zew ne buhš sagt. Zew ne buhš nepateesu leezibu doht pretti tawu tuwafu. Zew ne buhš eekahroht. 2 Mohš. 20, 13 — 17. (Neem. 13, 8 un 9.)

Kaš sadšis, tam wairš ne buhš sagt, bet labbaki strahdaht, un ar rohkahm ko labbu pastrahdaht, ka tam kaš warw buht, tam doht, kam truhšt. Ewes. 4, 28.

Ne aprunnajeet zits zittu. Zehk. 6, 11.

Ne mellojeet zits prett zittu. Kol. 3, 9. (Ewes. 4, 25. Gal. 5, 19 un 20.)

No waldischanas un appakšchneekeem.

Škats lai irr paklausigs tai pasauligai waldischana; jo ne weena waldischana irr, bes ween no Deewa, un kur weena waldischana, tur ta no Deewa irr eezelta. Tad nu kaš tai waldischana; pretti turrahš, taš Deewa likkumeem pretti turrahš. Bet tee pretti turretajai few pascheem šohdibu šakrahš. Neem. 13, 1 un 2. (Neem. 13, 3 — 7. 1 Pehk. 2, 13. 14. 17. Tit. 3, 1. 1 Tim. 2, 1 — 3. Matt. 22, 21.)

No laulateem laudim.

Ta lauliba lai irr gohdiga šaryp wisseem, un ta laulibaš = gulta ne apgahnita. Ebr. 13, 4.

Juhs wihri mihlojeet sawas feewas, ta ka arridsan Kristus to draudsi irr mihlejis, un pats fewi par to irr nodewees. Ewes. 5, 25.

Juhs feewas padohdeetes saweem pascheem wihreem, ka tam Kungam. Jo tas wihrs irr tahs feewas galwa, ka arridsan Kristus irr tahs draudses galwa: un tas pats irr tahs meefas Pestitais. Bet ta ka ta draudse Kristum irr paklausiga, tapatt arridsan tahs feewas saweem pascheem wihreem wiffas leetas. Ewes. 5, 22 — 24. (I Pehl. 3, 1. 2. 7. Kol. 3, 18 un 19.)

No wezakeem un behrneem.

Juhs behrni paklaufeet saweem wezakeem eeksch ta Kunga, jo tas ta peeklahjabs. Gohda tawu tehwi un mahti: schis irr tas pirmas bauflis, kam irr apsohlichana: Ka tew labbi klahjabs un tu ilgi dsihwo wirs semmes. — Un juhs tehwi, ne tirrinajeet (ne eekaitinajeet) sawus behrnus, bet usaudsinajeet tohs eeksch pahrmahzischanas un pamahzischanas ta Kunga. Ewes. 6, 1 — 4. Kol. 3, 20 un 21. Luf. 2, 51.)

No fungeem un faimes.

Juhs fungi kas irr pareisi un pehz teefas, to darreet teem kalpeem, sinnadami, ka jums arridsan Kungs irr debbesis. Kol. 4, 1.

Juhs kalpi, paklausajt teem fungeem pehz tahs meefas, wiffas leetas, ne azzu preekscha kalpodami, itt ka gribbedami zilwefeem patift, bet eeksch firds weenteesibas, Deewu bihdami. Kol. 3, 22. (un pr. 23 un 24. I Pehl. 2, 18. I Tim. 6, 1 un 2.)

Un wehl, brabli, wiffu, kas irr pateesigs, wiffu, kas gohdigs, wiffu, kas taisus, wiffu, kas schlibses, wiffu, kas mihligs, wiffu, kam irr labba flawa, ja irr kahda patihkama leeta, un ja kas irr teizam, to paschu nemmeet wehra. Wihl. 4, 8 un 9. (Gal. 5, 22.)

Un pats tas Deews ta meera lai juhs swehti zaur zaurim, un wiff juhsu gars un ta dwehsele un ta meefa lai beswainigi tohp apfargabts us to atnahkschana muhsu Kunga Jesus Kristus. I Tess. 5, 23.

XIII.

No tahs draudses ta Kunga Jesus Kristus.

1) Jesum Kristum irr weena draudse, prohti: weena tauta, kas eeksch winnu tizz, winna wahrdu peesauz, un staiga pehz winna mahzibas un preeksch-sihmes. (1 Kor. 1, 2.)

Us scho afmini gribbu es sawu draudsi ustaisiht. Matt. 16, 18.

Kristus to draudsi irr mihlejis. Ewes. 5, 25. Apust. d. 20, 28.)

Juhs effat ta isredsehta tauta, ta Kehnia preesteriba, ta sivehta zilts, tee ihpafchi landis, ka jums buhs pasluddi-nabt tohs tickumus ta, kas juhs irr aizinajis no tahs tum-sibas pee sawu bruhnschu gaismu. 1 Peh. 2, 9.

2) Jesus Kristus draudse tohp nosaukta: Kristus nidesa, Deewa nams un Kristus walsiba.

Tas winnu tai draudsei irr dewis par wirsneeku, kurra irr winna meesa. Ewes. 1, 22 un 23.

Wunsch irr ta galwa tahs meesas, prohti tahs draudses. Kol. 1, 18.

Tu sinni ka peenahkabs turretees Deewa-nammâ, kas irr ta dsihwa Deewa draudse. 1 Tim. 3, 15.

(Tas Tehws irr muhs) pahrschdijis eeksch to walsibu sawa mihla Dehla. Kol. 1, 13.

3) Ta Jesus draudse irr schè wirs-semmes weena krusa-walsiba.

Wissi, kas deewabihjigi gribb dsihwoht eeksch Kristus Jesus, tee taps wajjati. 2 Tim. 3, 12.

Juhs ne effat no tahs pasfaules, bet es juhs esmu isredsejis no tahs pasfaules, tapehz ta pasfaule juhs eenhd. Zahn. 15, 19.

Zaur dauds behdahm mums buhs ee-eet Deewa walsibâ. Apust. d. 14, 22. (1 Peh. 4, 12 — 14. Ebr. 12, 1 — 3.)

4) Pee Jesus Kristus draudses peederr wiffi zilweki eeksch wiffahm weetahm un no wiffahm tautahm, furreu rohkâs irr ta preezas mahziba no Jesus Kristus, un kas tai paschai paklausa.

Mehs wiffi effam fristiti zaur weenu Garru us weenu meesu: lai effam Zuhdi jeb Greekeri, lai kalpi jeb swabbadneeki; un wiffi mehs effam dsirdinati us Weenu Garru. I Kor. 12, 13.

Zur ne irr Zuhds nedf Greekeris: tur ne irr kalps, nedf swabbadneeks: tur ne irr wihrs, nedf seewa, jo juhs wiffi effat weens eeksch Kristus Jesus. Gal. 3, 28.

5) Jffatrs pulzinsch, kas weenâ meetâ dsihwo, us Jesu Kristu dibbinahts un eeksch mihlestibas saweenohhts irr, tohp arridsan nosaukts weena Deewa un Kristus draudse.

Kristus draudses juhs apfweizina. Keem. 16, 16.

La Deewa draudse, kas irr Korintû. I Kor. 1, 2. (Gal. 1, 2. Keem. 16, 4 un 5. Wihlem. 2.)

6) Jesus Kristus irr tas augstais Gans un Biskaps (usbraugs) pahr tahm draudsehm.

Juhs effat atgreesi pee to Gannu un Biskapu juhfu dwehfelu. I Peht. 2, 25.

Kad tas augstais Gans atspihdehs, tad juhs dabbuscet to nesawihstamu gohdibas krohni. I Peht. 5, 4.

Mannas awis mannu balsi klausa, un es tahs pasihstu, un tahs mannim eet pakkal. Jahn. 10, 27.

7) Winsch eezelt arridsan eeksch tahm draudsehm gannus, mahzitajus un zittus kalpus, kam jaganna tahs dwehseles ar to Ewangelinnu, kam tai draudsei par preekschneekeem un preekschsihmehm buhs buht.

Tas pats zittus irr dewis par Apustuleem, un zittus par rakstu=istahstatajeem, un zittus par preezas=mahzitajeem; ka tee swehti tohp fataisiti us to darbu ta ammata, par uestaischwanu tahs meefas Kristus. Ewes. 4, 11 un 12. (I Kor. 12, 28. Keem. 12, 7 un 8.)

Sargait few paschus un wiffu gannamu=pulku, pahr fo tas swehts Gars juhs irr eezehlis par biskapeem, to Deewa

38 No tahs draudses ta Kunga Jesus Kristus.

draudsi ganniht, fo winsch zaur sawu paschu affini atpirzis.
Apust. d. 20, 28.

Tahs wezzajus juhsu starpâ pamahzu es tas libds=wezzais un leezineeks no Kristus zeeschanahm, un beedris tahs gohdibas, kas taps redsama. Gannait to Deewa gannaina pulku, kas irr juhsu starpâ, un usraugait, ne peespeesti, bet ar labbu praktu, ne negohdigu pelnu dehl, bet no firoš dibbina: nedj kâ walddidami pahr ta Kunga daktu, bet preekschühines buhdami tam gannamam pulkam. Un tad, kad tas augstais Gans atspihdehs, tad juhs dabbuseet to nesawihstamu gohdibas frohni. I Peh. 5, 1 — 4.

8) Tahm draudsehm buhs sawus strahdneekus mihsloht, un pateizigahm buht.

Altsihstat tohs, kas juhsu starpâ strahda, un juhsu preekschneekus eeksch ta Kunga, un kas juhs pamahza. Un turrarit tohs jo wairak mihsus winnu darba dehl; effect meerigi sawâ starpâ. I Tseff. 5, 12 un 13.

Tohs wezzajus, kas labbi walda, turri diw=fahrtiga gobda zeenigus: wiff wairak tohs, kas strahda eeksch ta wahrda un mahzifchanas. I Tim. 5, 17.

Maflaufait juhsu wadditajem, un effect winneem padewigi: jo tee irr nomohdâ par juhsu dwehselehm, kâ tahdi kurreem buhs atbildeschanu doht, ka tee to darra ar preeku, un ne ar nopuhschanu, jo tas jumš ne buhtu labbi. Ebr. 13, 17.

9) Tahm draudsehm buhs dauds reisahm fapulzinatees, un ar Kristus wahrdu (preezasmahzibu) gannitees: Un kad nu fewischki ta fwehdeena eeksch kristigas basnizas us to irr eezelta, un par peeminneschanu tahs augschamzelschanas Jesus Kristus: tad tahm draudsehm arridsan fcho deemu pareisi eeksch ta buhs pawaddiht.

Kristus wahrds lai miht baggatigi juhsu starpâ, eeksch wiffas gudribas, mahzidami un passubbinadami few paschus ar fwehtahm dseesmahm un pateizibas=dseesmahm, un garrigahm dseesmahm, tam Kungam mihsligi dseedadami juhsu firdis. Kol. 3, 16.

Tee ikdeenas weenprahrtigi pastahweja kohpâ Deewa nammâ.
Apust. d. 2, 46.

Ne atstahdami no muhsu sapulzinafchanas, ka daschi mehds, bet zits zittu pamahzidami. Ebr. 10, 25. (Matt. 18, 20.)

10) Tahm draudsehm par to jagahda ka tas preezas-wahrds no Jesus pee wissahm semmes tautahm tohp pasluddinahs.

Eita un darrait par mahzekeem wissus laudis, — un redsi, es esmu pee jums ikdeenas lihds pafaules gallam. Matt. 28, 19 un 20.

Eita par wissu pafauli, un pasluddinajet to preezas-mahzibu wissai raddibai. Mark. 16, 15. (1 Peh. 2, 9.)

11) Ta pirma draudse irr Jerusalemē bijusi un winnas beedri no teem Juhdeem bija.

12) Pehz, kad ta preezas-mahziba no Jesus arri pee zittahm tautahm bija pasluddinata, tad tappe dauds zittas draudses arri starp paganeem ustaisitas, un tee tizzigi par Kristus laudim nosaukti. Apust. d. 15, 14. 11, 26.)

13) Eeksch kristigahm draudsehm irr dauds eeksch pehz = nahkameem laikeem no Jesus Kristus atkaphuschees tik labbi eeksch mahzibas ka eeksch dsihwofchanas.

14) Bet Jesum Kristum zaur wisseem laikeem sawa draudse bijusi, un winnam weena draudse buhs lihds pafaules gallam.

Es esmu pee jums ikdeenas lihds pafaules gallam. Matt. 28, 20.

Us scho akmini es gribbu sawu draudsi ustaisiht, un teem elles wahrteem ne buhs to uswarreht. Matt. 16, 18.

XIV.

No tahs swehtas kristibas.

1) Jesus Kristus pats to swehtu kristibu irr eestahdijis.

Eita un darrait par mahzekeem wissus laudis, tohs kristidami eeksch ta wahrda Deewa ta Tehwa, un ta Dehla, un ta swehta Garra. Matt. 28, 19. (Mark. 16, 16.)

2) Za kristiba irr weena nomasgaschana un schischichana no grehkeem zaur Jesus affinin.

Leezeetees ikweens no jums kristitees us to wahrdu Jesus Kristus pee grehku pameschanas. Upust. d. 2, 38.

Zellees un tohpi kristihts, un nomasga taruus grehkus. Upust. d. 22, 16.

Kristus to draudsi irr miblejis, un patš fewi par to irr nodewees; ka wiasch to swehtitu, un to irr schichstijis zaur uhdens = perschanu eeksch wahrda. Ewes. 5, 25 un 26. (Parahd. 1, 5.)

3) Geeksch tahs kristibas tohpy mums Jesus nahwe peelihdsinata, ka mehš no teem noseegumeem, no tahs sohdivas un grehku warras tohpam swabbadi.

Woi juhs ne sinnat, ka, zeek mehš effam kristiti eeksch Kristus Jesus, tee mehš eeksch wiina nahwes effam kristiti. Tad nu mehš ar wiinau effam aprakti zaur to kristibu eeksch tahs nahwes. Neem. 6, 3 un 4.

Tad nu lai tas grehks ne walda juhsu mirstama meesä. Neem. 6, 12.

4) Geeksch tahs kristibas tohpam mehš arridsan ar Jesu Kristu usmohdinati us jaumu dschwibu un staisgaschamu.

Ittin ka Kristus irr usmohdinabts no mirroneem zaur to gohdibu ta Zehwa, tapatt arridsan mums buhs dschwibas atjaunaschanä staigabt. Neem. 6, 4. (Kol. 2, 12.)

5) Zaur to kristibu tohpam mehš farweenoti ar to Zehwu, Dehlu un swehtu Garru.

Juhs wiff-notal effat Deewa behrni zaur to tizzibu eeksch Kristus Jesus. So zeek juhs us Kristu effat kristiti, teek juhs Kristu effat apwilkuschi. Gal. 3, 26 un 27.

(Deews) muhs irr darrijis swehtus, zaur to masgaschamu tahs atdsimschanas un atjaunaschanas ta swehta Garra, so wiasch irr islehtis pahr mums baggatigi zaur Jesu Kristu muhsu Pestitaju. Tit. 3, 5 un 6.

Za kristiba muhs isglahbs muhschigi, — ne ta nolikschana to meesas fahrnu, bet ta derriba weenas labbas sinnamas firds ar Deewu. 1 Pecht. 3, 21.

XV.

No ta swehta waffar = ehdeena.

1) Jesus Kristus pats to swehtu waffar = ehdeenu irr eestahdijis par peeminnerchanu sawas nahwes.

Tas Kung's Jesus tanni natti, kad tas flue nodoh'ts, to maiss nehme: un pateizis pahrlause un fazzija: nemmeet, ehdeet: tas irr manna meesa, kas par juns tohp lausita, to darrait us mannu peeminnerchanu. Ta lihds arridsan to bifferi, pehz ta waffar = ehdeena, fazzidams: Schis bifferis irr ta jauna derriba eeksch mannaim affinim. To darrait, zeekahrt juhs to dserratt, us mannu peeminnerchanu. To zeekahrt juhs no schahs maises ehdat, un no schi biffera dserratt, tad pasluddinajeet to nahwi ta Kunga, teekams tas nahk. I Kor. 11, 23. 25 un 26. Matt. 26, 26 — 28. Mark. 14, 22 — 24. Luth. 22, 19 un 20.

2) Ta maise ko meh's lauscham (swehtâ waffar = ehdeenâ) irr saweeschona ar Kristus meesahm, un tas bifferis tahs pateizibas, ko meh's ar pateiskhanu swehtijam irr saweeschona ar Kristus affini.

Nemmeet, ehdeet, tas irr manna meesa. Dserrcet wissi no ta, jo schis irr mans affins. Matt. 26, 27 un 28.

3) Zaur scho meelastu meh's ar Jesu zeekahrt tohpam saweenoti, un ta mihlestiba muhsu starpa tohp wairota. Kas mannu meesu ehd un mannu affini dserr, tas palcek eeksch mannim un es eeksch ta. Zehn. 6, 56.

To ka weena maise, ta meh's dauds effam weena meesa; jo mums wisseem irr datta pee weenas maises. I Kor. 10, 17.

4) Zaur to paschu mums ta muhschiga dsihwiba un preeziga augschamzelschana no mirroneem tohp apfohlita. Kas mannu meesu ehd, un mannu affini dserr, tam irr muhschiga dsihwiba: un es wimmu usmohdinaschu pastara deena. Zehn. 6, 54.

5) Kas to swehtu waffar = ehdeenu zeenigi gibb baudiht, tas lai pats ismeklejahs.

Lai tas zilweks pats ismeklejahs, un ta lai winsch no schahs maises ehd un no schi biffera dserr. I Kor. 11, 28. (I Kor. 11, 27 — 32.)

XVI.

No tahs nahwes un tahs aiseefchanas to tizzigu pee ta Kunga.

1) Tam zilwekam irr nolikts, weenreis nomirt. (Ebr. 9, 27.)

Ta nahwe pee wisseem zilwekem irr zaurspedusees. Neem. 5, 12.

2) Ta zilweka meesa fatruhd, bet ta dwehsele pa-leef dshwa.

Ne bihstetees no teem, kas to meesu nokauj, un to dwehseli ne warr nokaut. Matt. 10, 28. (Luhf. 20, 37 un 38. Luhf. 16, 19 — 31.)

3) Tahs dwehseles to tizzigu pee Kristu buhs.

Schodeen tu buhsi ar mannim Paradise. Luhf. 23, 43.

Kungs Jesu, peenemum' mannu garru! Apust. d. 7, 58.

Egribbedamees atraisibts tapt, un ar Kristu buht. Wihl. I, 23. (Ebr. 12, 23.)

4) Ta mirschana irr to tizzigu augli.

Manna dshwiba irr Kristus: un ta mirschana irr manni augli. Wihl. I, 21.

Mehs gribbam mihlaki buht abra no tahs meesas, un pee ta Kunga dshwoht. 2 Kor. 5, 8. (Luhf. 2, 29. Neem. 14, 8.)

XVII.

No Jesus Kristus atnahfschanas un augfcham = zelschanas to mirromu.

1) Weens laiks irr, kad Jesus Kristus atnahfs un atspihdehs.

Schis Jesus, kas irr nouemts no jumis us debbesi, ta nahfs, ka juhs winnu effat stattijuschees us debbesi fahpjam. Apust. d. I, 11.

Muhsu dsihwoschana irr debbsis, no kurrenes mehš arridsan gaidam to Pestitaju, to Kungu Jesu Kristu. Wihl. 3, 20. (Luhf. 21, 25 — 27. Matt. 24, 29 un 30.)

2) To laifu un stundu ne weens ne sunna, jo winsch atnahks ne weenam dohmajobt.

Tahš deenas un stundas ne weens ne sunna, ir ne to debbesu engeli, bes ween maus Zehws. — Tapehž ir juhs effect gattawi, jo tanni stunda, kurra juhs ne dohmajat, ta zilweka Dehls nahk. Matt. 24, 36 un 44.

3) Wissi mirroni zelsees augscham un taps usmohdinati zaur Jesu Kristu.

Ta stunda nahk, kurra wissi, kas irr kappenēs, winna balsi dsirdehs. Un is=ees ahrā tee, kas labbu darrijusch, pee augscham zelschanaš us dsihwibu, bet kas launu irr darrijusch, pee augscham zelschanaš us fohdibu. Jah. 5, 28 un 29. (Apust. d. 24, 15. Jah. parahd. gr. 20, 12. 13.)

Tas, kas to Kungu Jesu irr usmohdinajis, arridsan muhs zaur Jesu usmohdinahs. 2 Kor. 4, 14.

Ja tas Garš ta, kas Jesu irr usmohdinajis no mirroneem, eeksch jumš miht; tad tas, kas Kristu irr usmohdinajis no mirroneem, arridsan juhsu mirstamas meefas dsihwas darrihs zaur winna Garru, kas eeksch jumš miht. Heem. 8, 11.

Eš esmu ta augschamzelschana un ta dsihwiba. Jah. 11, 25. (Jah. 6, 40.)

4) Tee mirruschi eeksch Kristus pirmaf zelsees augscham, un tee, kas dsihwo un atleek us Kristus atnahkschamu pahrwehrtiti.

To mehš jumš sakkam zaur ta Kunga wahrdu, ka mehš, kas mehš dsihwojam un atleekam us to atnahkschana ta Kunga, teem aisnigguschdeem ne nahksim preekschā. Jo pats tas Kungš nahks semmē no debbes ar fleegschanu, ar to balsi ta leela engela un ar to Deewa basuni, un tee mirruschi eeksch Kristus pirmaf augscham zelsees: pehž to mehš, kas mehš dsihwojam un effam atlikusch, tapsim aisrauti lihds ar teem eeksch padebbescheem, tam Kungam pretti, gaisā: un ta mehš buhsim allaschin ar to Kungu. 1 Lef. 4, 15 — 17.

Là, fà eefsch Uhdama wiffi nomirft, tàpatt arridsan eefsch Kristus wiffi taps dshwi darriti. Bet ikweens sawâ paschâ fahrtâ: tas pirmâis irr Kristus, pehz to tee, fas Kristum peederr pee winna atnahschanas. Pehz to tas gals buhs. I Kor. 15, 22 — 24.

Es juns falku noschepumu: mehš gan ne wiffi aizmigim, bet wiffi mehš tappim pahrwehrtiti. I Kor. 15, 51.

XVIII.

No tahš teefaschanas pahr wiffu pasauli.

1) Jesus Kristus irr tas fohgis to dshwu un mirruschu.

Winsch mums irr pawehlejis apleezinaht, winnu effam to no Deewa eestahditu fohgi to dshwu un mirruschu. Apust. d. 10, 42.

Winsch (Deewš) weenu deenu irr nolizzis, kurrâ winsch to pasauli fohdihš eefsch taisnibas, zaur weenu wihru, fo winsch us to irr isredsejis, wisseem to tizzibu preeksch-turredams, kad winsch to no mirroneem irr usmohdinajis. Apust. d. 17, 31.

Tas Tehws ne weenu ne fohda, bet wiffu fohdu tam Dehlam irr dewis. Jah. 5, 22. (Neem. 2, 16. Jah. 5, 27.)

2) Wisseem zilwekeem preekschâ ja-nahk preeksch Kristus fohda=frehsla.

Mehš wiffi tappim preekschâ wessi preeksch Kristus fohda=frehsla. Neem. 14, 10.

Mums wisseem buhs skaidri parahditeem tapp preeksch Kristus fohda=frehsla, fa ikweens dabdu fo winsch meesâ buhdams irr darrijis, woi labbu, woi launu. 2 Kor. 5, 10.

Kad ta zilwefa Dehls nahks sawâ gohdibâ, un wiffi swehti engeli ar to, tad tas sehdehs us ta frehsla sawas gohdibas. Un wiffi laudis taps sapulzinati preeksch winna. Matt. 25, 31 un 32.

3) Jesus Kristus teefahš ar taisnibu un atmah-fahš ifkatram pehz winna darbeem. (Neem. 2, 6 un 7.)

No tahs teefaschanas paher wiffu pasauli. 45

Kurri bes bauflibas irr grehkojuschi, tee arridsan bes bauflibas taps pasuddinati: un kurri appaksch bauflibas irr grehkojuschi, tee zaur to bauflibu taps teefati. Neem. 2, 12.

Tas Kungs Jesus parahdisees no debbes ar teem engeleem fawa spehka. Ur ugguns leesmahm atreebschanu doht teem, kas Deewu ne pasihst, un kas irr nepaklausigi tai preezasmahzibai. 2 Tess. 1, 7 un 8. (Luhf. 12, 47. Matt. 16, 27. 1 Kor. 4, 5. Matt. 11, 21 — 24.)

XIX.

No tahs muhschigas dsihwibas un tahs pasufchanas.

1) Wisseem teem, kas eeksch Jesu Kristu tizz, buhs ta muhschiga dsihwiba.

Pateesi, pateesi es juns salku: kas mannu wahrdu dsird, un tam tizz, kas manni suhtijis, tam irr muhschiga dsihwiba, un tas ne nahks sohdiva, bet no tahs nahwes irr eegahjis eeksch to dsihwibu. Zahn. 5, 24. (Zahn. 3, 18.)

Schis irr tas prahts ta, kas manni suhtijis, ka ikkats, kas to Dehlu reds, un eeksch to tizz, muhschigu dsihwibu dabbu, un es wiannu usmohdinaschu pastara deena. Zahn. 6, 40. (Zahn. 3, 36. 1 Zahn. 2, 25.)

2) Tee buhs pee ta Kunga Jesus Kristus, un redsehs wianna gohdibu, un pee tahs paschas teem buhs fawa datta.

Nahzeet schurp, juhs swehtiti manna Zehwa, eemantojeet to walstibu, kas juns irr sataisita, no eesahfuma tahs pasauls. Matt. 25, 34. (Zahn. 12, 26.)

Zehws es gribbu, ka, fur es esnu, arri tee ar mannim irr, ko tu mannim effi dewis, ka tee mannu gohdibu warr redscht. Zahn. 17, 24.

Ja tad mehhs behrni, tad mehhs arridsan mantineeki effam, prohti, Deewa mantineeki, un Kristus lihds-mantineeki, ja tikkai mehhs lihds zeescham, ka mehhs arridsan lihds tohpam pagohdinati. Neem. 8, 17. (Matt. 13, 43. 1 Zahn. 3, 2.)

3) Tahs meefas to tizzigu taps us gohdibu pahrwehrtitas.

(Jesūs Kristus) muhsu neezigu meefu pahrwehrtihs, fa ta tohp lihdsiga tai meesai winna gohdibas, pehz tahs speh-zibas, zaur ko winsch arridsan wiffas lectas warr nolift appaksch sawahm kahjahm. Wihl. 3, 21.

Dabbiga meefa tohp fehtha, un garriga meefa tohp usmoh-dinata. I Kor. 15, 44. (2 Kor. 5, 1. Parahd. gr. 7, 16 un 17. un nod. 21, 4.)

4) Tee fas to pateefibu eefsch netaisnibas aisturr (Neem. 1, 18.) un fas eefsch Jesu Kristu ne tizz, tee ee=ees muhschigās mohkās.

Kas ne tizz, tas taps pasuddinahts. Mark. 16, 16.

Eita nohst no mannim, juhs nolahdeti, muhschigā ugguni, fas irr fataisihths tam wellam un winna engeleem. — Un tee ee=ees muhschigās mohkās. Matt. 25, 41 un 46.

(Deews atmaksahs) behdas un isbailes pahr iffatru dwehfeli ta zilweka, fas launu darra. Neem. 2, 9.